

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ของโลกที่ใหญ่ที่สุดและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน คือ อินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารข้อมูลที่มีการเติบโตเร็วที่สุดในประวัติศาสตร์ มนุษยชาติเร็วยิ่งกว่าการแพร่ของการเขียน การพิมพ์ โทรศัพท์ โทรทัศน์หรือโทรสาร นอกจากนี้ อินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งรวมข้อมูลข่าวสารขนาดมหึมาที่ครอบคลุมเนื้อหาแทบทุกบริบทและเอื้ออำนวยให้ผู้ใ้ใช้ได้ค้นคว้าข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ท่ามกลางประโยชน์และวิธีการหลายรูปแบบที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตมีรูปแบบบริการลักษณะหนึ่งที่เปรียบเสมือนเครื่องมือใหม่ที่กำลังได้รับความนิยมอย่างสูงสุดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำนวนมากมหาศาลได้นั้นคือ การบริการที่เรียกว่า “ World Wide Web ” หรือ WWW เป็นเครือข่ายโยงเมฆมุมโลกที่สร้างมิติใหม่ในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ โดยเฉพาะในด้านธุรกิจและการศึกษา ทุกวงการต่างยอมรับและเห็นพ้องกันว่า WWW จะเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานทิศทางการพัฒนาการดำเนินงานของทุกองค์กรจึงมุ่งสู่การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ของตนเข้ากับอินเทอร์เน็ต (สมนึก คีรีโต, 2538 : 24)

การพัฒนา WWW ได้ดำเนิน ไปอย่างรวดเร็วและก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ทุกรูปแบบ โดยเฉพาะด้านมัลติมีเดียซึ่งกลายเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศและกระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีและให้โอกาสแก่วงการศึกษาในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบใหม่เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้แบบเดิมให้ดีขึ้น WWW ได้สร้างหนทางมากมายต่อการประยุกต์ใช้ทางการศึกษา เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดเสมือน โลกแห่งความจริงเสมือน การศึกษาตามความประสงค์ การศึกษาทางไกลและสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น ด้วยการนำประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตเข้าสู่สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเสมือนอย่างที่กำลังใช้งานกันอยู่ในประเทศต่างๆทั่วโลกนั้นเป็นประโยชน์แก่นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์และนักวิจัยอย่างมหาศาล เนื่องจากในปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารจำนวนมากบนฐานข้อมูลทั้งที่เป็นข้อความเสียง ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

และการค้นคว้าวิจัย WWW มีบทบาทในการเปลี่ยนรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนมาเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้าง ค้นหา รวบรวม วิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากแหล่งทรัพยากรต่างๆ ที่มีบน WWW ผู้สอนจะเป็นเสมือนผู้ดูแลให้คำแนะนำและคำปรึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าและช่วยเหลือผู้เรียนให้อยู่ในขอบข่ายตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (บุปผชาติ ทัพพิกรณ์, 2540 : 84)

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทกับสังคมสถาบันการศึกษาก็คงเป็นหนึ่งในองค์การหนึ่งที่ทำให้มีความสำคัญและมีการลงทุนกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นจำนวนมากโดยมีการจัดวางเครือข่ายการสื่อสารเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไว้บริการแก่นักศึกษารวมถึงการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงและค้นคว้าสารสนเทศได้ด้วยตนเองตลอด 24 ชั่วโมง โดยการใช้ WWW เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เป็นการเปิดโลกการศึกษาให้กว้างขึ้น ข้อมูลประเภทที่สามารถเข้าไปสืบค้นมีตั้งแต่รายงานการวิจัย การค้นคว้าทางการศึกษา ไปจนถึงกิจกรรมการเรียนการสอน สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้หลายรูปแบบ เช่น การใช้เทคโนโลยีเว็บในการเผยแพร่ความรู้ การจัดทำระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ในการจัดการเรียนการสอนทางไกล การจัดทำระบบฐานข้อมูล เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนในโครงการต่างๆ เช่น e-University, e-Library, e-Classroom, e-Learning หรือ IT-campus เป็นต้น

Mohaiadin (1996) ได้ศึกษาระดับของการใช้อินเทอร์เน็ตกับระดับของการใช้แหล่งสารสนเทศ WWW พบว่าคนที่ใช้แหล่งสารสนเทศ WWW ในระดับมาก คือ กลุ่มอายุ 25-34 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปจะใช้แหล่งสารสนเทศ WWW มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์น้อยกว่า 3 ปี ในด้านพฤติกรรมการใช้พบว่า ผู้ชายใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อธุรกิจและมีทักษะการใช้แหล่งสารสนเทศ WWW มากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้เรวดี คงสุภาพกุล (2539) ได้ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาและใช้ WWW เพื่อการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา

การจัดการศึกษาระดับปริญญาซึ่งประกอบด้วยระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะ ในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากขึ้น โดยเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษาเป็นกำลังสำคัญอย่างมากในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษาเป็นการผลิตกำลังคนระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงเพื่อให้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางมากขึ้น มีความสามารถในการวิเคราะห์วิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาและบุกเบิกวิชาการใหม่ๆให้สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนสามารถนำความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพมาประยุกต์ปรับใช้เพื่อการพัฒนาตนเองและส่วนรวมให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาและความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อสภาพการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาซึ่งผลการวิจัยอาจเป็นประโยชน์ต่อการให้บริการสารนิเทศเพื่อศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการใช้บริการสารนิเทศเฉพาะแต่ละสาขาวิชาแก่นักศึกษาปริญญาโท นอกจากนี้ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดสามารถนำข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้เป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้และความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโทต่อสภาพการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ในการใช้และความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ในการใช้ WWW และสารนิเทศจาก WWW ด้านการติดต่อสื่อสารการศึกษา ด้านการทำวิจัย/วิทยานิพนธ์และด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาโทมีความแตกต่างกันตามสาขาวิชาที่ศึกษาและสถานภาพทางการศึกษา
2. ความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW ด้านการได้รับสารนิเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรและด้านคุณลักษณะของสารนิเทศที่ตรงกับความต้องการของนักศึกษาปริญญาโทมีความแตกต่างกันตามสาขาวิชาที่ศึกษาและสถานภาพทางการศึกษา

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบถึงสภาพการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาและความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อสภาพการให้บริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา

1.2 ทำให้ทราบถึงความแตกต่างด้านวัตถุประสงค์ในการใช้และความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการวางแผนและการดำเนินการเพื่อส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาของนักศึกษาปริญญาโทให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

2.2 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาการให้บริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาในระดับปริญญาโทเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาโทที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 659 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาปริญญาโทที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) มีจำนวน 365 คน ซึ่งจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสาขาวิชาทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้
 - 1.1 สาขาวิชาทางศึกษาศาสตร์มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 221 คน
 - 1.2 สาขาวิชาทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 61 คน
 - 1.3 สาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 35 คน
 - 1.4 สาขาวิชาทางอิสลามศึกษามีจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 48 คน

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ จำแนกได้ดังนี้

3.1.1 คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

3.1.1.1 สาขาวิชาที่ศึกษา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

3.1.1.1.1 สาขาวิชาทางศึกษาศาสตร์

3.1.1.1.2 สาขาวิชาทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.1.1.1.3 สาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.1.1.1.4 สาขาวิชาทางอิสลามศึกษา

3.1.1.2 สถานภาพทางการศึกษามี 2 สถานะ ได้แก่

3.1.1.2.1 นักศึกษาที่กำลังศึกษารายวิชา

3.1.1.2.2 นักศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์

3.2 ตัวแปรตาม จำแนกได้ดังนี้

3.2.1 สภาพการใช้สารสนเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อย คือ

3.2.1.1 วิธีเรียนรู้การใช้ WWW

3.2.1.2 ประเภทของเว็บไซต์ที่ใช้

3.2.1.3 การใช้แหล่งบริการสารสนเทศบน WWW

3.2.2 วัตถุประสงค์ในการใช้ WWW และสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาประกอบด้วย 3 ตัวแปรย่อยคือ

3.2.2.1 การติดต่อสื่อสารการศึกษา

3.2.2.2 การทำวิจัย/วิทยานิพนธ์

3.2.2.3 การเรียนรู้

3.2.3 ความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาประกอบด้วย 2 ตัวแปรย่อย คือ

3.2.3.1 การได้รับสารนิเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตร

3.2.3.2 คุณลักษณะของสารนิเทศที่ตรงกับความต้องการ

3.2.4 ความคิดเห็นของนักศึกษาศรีวิชัย โทมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต่อสภาพการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาประกอบด้วย 2 ตัวแปรย่อย คือ

3.2.4.1 ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา

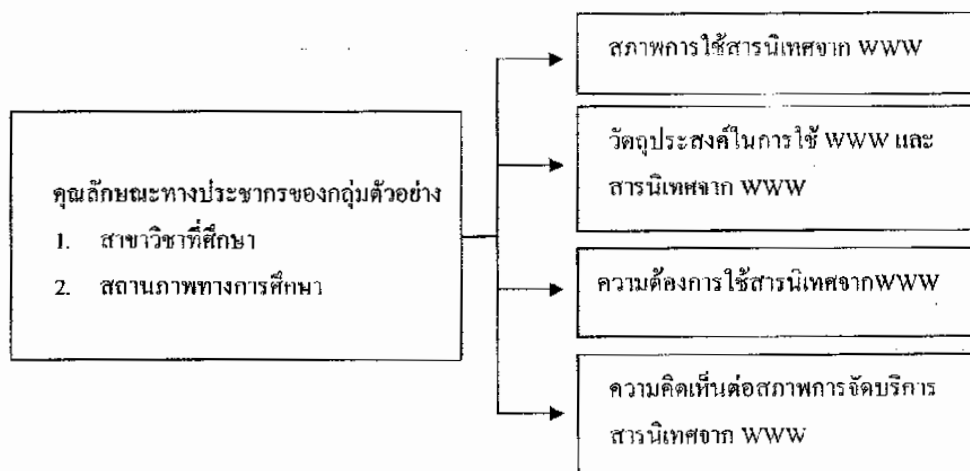
3.2.4.2 รูปแบบการให้บริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษาของนักศึกษาศรีวิชัย โทมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา หมายถึง การสืบค้นสารนิเทศจาก WWW เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษารายวิชาและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท
2. สภาพการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา หมายถึง สภาพทั่วไปในการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา ในด้านวิธีเรียนรู้การใช้ WWW ประเภทของเว็บไซต์ที่ใช้และการใช้แหล่งบริการสารนิเทศบน WWW ดังนี้ คือ
 - 2.1 วิธีเรียนรู้การใช้ WWW หมายถึง การเรียนรู้วิธีการใช้ WWW จากการศึกษาด้วยตนเอง จากเพื่อน/ผู้เชี่ยวชาญ/บรรณารักษ์แนะนำ จากการทำนิตยสาร วารสารและจากโรงเรียนสอนเสริมคอมพิวเตอร์
 - 2.2 ประเภทของเว็บไซต์ที่ใช้ หมายถึง หมวดหมู่ของเอกสารที่ปรากฏบนเว็บไซต์ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาได้แบ่งเว็บเพจออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ประเภทสารคดี ประเภทอ้างอิง/บรรณานุกรม ประเภทนวนิยายหรือบันเทิงคดี ประเภทสถาบันและประเภทบุคคล
 - 2.3 การใช้แหล่งบริการสารนิเทศบน WWW หมายถึง การเลือกใช้แหล่งให้บริการสารนิเทศต่างๆบนเว็บไซต์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสถาบันการศึกษา กลุ่มองค์กรของรัฐทั่วไป กลุ่มองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร กลุ่มองค์กรบริการเครือข่าย กลุ่มองค์กรการค้าและกลุ่มองค์กรทหาร
3. วัตถุประสงค์ในการใช้ WWW และสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา หมายถึง วัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศจาก WWW ด้านการติดต่อสื่อสารการศึกษา ด้านการทำวิจัย/วิทยานิพนธ์และด้านการเรียนรู้
4. ความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา หมายถึง ความต้องการใช้สารนิเทศจาก WWW ด้านการได้รับสารนิเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรและด้านคุณลักษณะของสารนิเทศที่ตรงกับความต้องการดังนี้ คือ
 - 4.1 การได้รับสารนิเทศที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตร หมายถึง การได้รับสารนิเทศจาก WWW ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาโทตาม 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาทางศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสาขาวิชาทางอิสลามศึกษา

4.2 คุณลักษณะของสารนิเทศที่ตรงกับความต้องการ หมายถึง สารนิเทศที่ตอบสนองความต้องการในการนำไปใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่ สารนิเทศที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ สารนิเทศที่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง สารนิเทศที่ครบถ้วนสมบูรณ์ สารนิเทศที่เชื่อถือได้

5. ความคิดเห็นของนักศึกษปริญาโทมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อสภาพการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW เพื่อการศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษปริญาโทมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่มีต่อการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW ในด้านความสำคัญและความจำเป็นในการจัดบริการสารนิเทศจาก WWW และด้านรูปแบบการให้บริการสารนิเทศจาก WWW